

SUSAN ABULHAWA

Ochtend in Jenin

Vertaald uit het Engels door
Marianne Gaasbeek

Voor Natalie,
en voor Seif

Inhoud

Familiestamboom 13

Proloog 15

DEEL I: AN-NAKBA

1 De oogst 19

2 Ari Perlstein 29

3 Het bedoeïenenmeisje dat niet wilde deugen 37

4 Toen ze vertrokken 55

5 'Ibni! Ibni!' 79

6 Jahja's terugkeer 86

7 De geboorte van Amaal 106

DEEL II: AN-NAKSA

8 Zo groot als de oceaan en alle vissen 113

9 Juni in het gat in de keuken 124

10 Veertig dagen later 150

DEEL III: HET LITTEKEN VAN DAVID

11 Een geheim als een vlinder 179

12 Joessoef, de zoon 183

13 Mosjes mooie demon 187

14 Joessoef, de man 193

- 15 Joessoef, de gevangene 196
- 16 De broers ontmoeten elkaar opnieuw 202
- 17 Joessoef, de strijder 205
- 18 Achter de eerste rij bomen 206
- 19 Joessoef vertrekt 223
- 20 Helden 231
- 21 Nachtkaaars 237
- 22 Vertrek uit Jenin 259
- 23 Het weeshuis 277

DEEL IV: AL-GHOERBA

- 24 Amerika 313
- 25 Het telefoongesprek met Joessoef 330

DEEL V: KALBI FI BAIROET

- 26 Madjid 341
- 27 De brief 366
- 28 'Ja' 374
- 29 Liefde 377
- 30 Een verhaal van voorgoed 381
- 31 Nogmaals Philadelphia 393
- 32 Een verhaal van voorgoed, voor altijd
onverteld 405
- 33 *Pity the Nation* 411
- 34 Hulpeloos 423

- 35 De bloemenmaand 429
36 Joessoef, de wreker 442

DEEL VI: ELLI BAINA

- 37 Een vrouw van muren 447
38 Hier, daar en ginder 455
39 Het telefoongesprek met David 470
40 David en ik 477
41 Davids geschenk 493
42 Mijn broer, David 503

DEEL VII: BALADI

- 43 Dr. Ari Perlstein 511
44 Hou me vast, Jenin 529

DEEL VIII: NIHAJA WA-BIDAJA

- 45 Dochterliefde 561
46 Stukjes van God 573
47 Joessoef, de prijs van Palestina 579

- Noot van de auteur 583
Woordenlijst 589
Literatuurverwijzingen 597

Jahja Mohammed Abulheja x Basima

Hassan Jahja Mohammed Abulheja x Dalia

Darwiesj Jahjah Mohammed Abulheja x nicht
vijf zoons

Joessoef Hassan Jahja M. Abulheja x Fatima

Isma'iel Hassan Jahja M. Abulheja
(David Avaram) x Joods-Israëlische echtgenote

Amaal Hassan Jahja M. Abulheja x Madjid

Filastien Joessoef Hassan J. M. Abulheja ongeboren kind

Uri Jacob

Sara Madjid

Proloog

Jenin

2002

Amaal wilde de soldaat beter in de ogen kunnen kijken, maar de loop van zijn automatische geweer, die hij tegen haar voorhoofd drukte, maakte dat onmogelijk. Ze stond echter dicht genoeg bij hem om te zien dat hij contactlenzen droeg. Ze stelde zich voor hoe de soldaat zich naar een spiegel overboog om de lenzen in te doen voor hij zijn gevechtstenuue aantrok. Merkwaardig, ging het door haar heen, de dingen waar je aan denkt wanneer je tussen leven en dood verkeert.

Ze vroeg zich af of ambtenaren het 'per abuis' vermoorden van haar, een Amerikaans staatsburger, zouden 'betreuren'. Of dat haar leven slechts zou culmineeren in verontwaardiging over 'collateral damage'.

Een enkele zweetdruppel gleed van het voorhoofd van de soldaat langs de zijkant van zijn gezicht naar beneden. Hij knipperde hevig met zijn ogen. Haar blik gaf hem een onbehaaglijk gevoel. Hij had al eerder gedood, maar nooit wanneer zijn slachtoffer hem in de ogen keek. Dat zag Amaal en ze voelde dat zijn

ziel was bezwaard door het bloedbad dat rondom hen plaatsvond.

Vreemd ook, dat ik niet bang ben voor de dood. Misschien omdat ze wist, door de blik van de soldaat, dat ze in leven zou blijven.

Ze sloot haar ogen, herboren, terwijl het koude staal nog tegen haar voorhoofd drukte. Herinneringen voerden haar terug, en nog verder terug, naar een thuis dat ze nooit had gekend.

DEEL I
an-Nakba
(de ramp)

1 De oogst

1941

In een ver verleden, voor de geschiedenis de heuvels overtrok en het heden en de toekomst aan gruzelementen sloeg, voor de wind het land bij een punt opakte en de naam en het karakter ervan eruit schudde, voor Amaal was geboren, leidden de bewoners van een klein dorpje ten oosten van Haifa een onopmerkelijk bestaan van vijgen en olijven, open grenzen en zonneshijn.

Het was nog donker, alleen de baby's sliepen nog toen de dorpelingen van Ein Hod zich klaarmaakten voor de ochtend-*salaat*^{*•}, het eerste van de vijf dagelijkse gebeden. De maan stond laag, als een gesp die hemel en aarde verbond, en was bijna vol, op een dun schijfje na. Ontwakende ledematen strekten zich uit, met spetterend water werd de slaap verjaagd, hoopvolle ogen gingen wijder open. Tijdens de *woedoe*[•],

* Zie voor een uitleg van woorden met een [•] de Woordenlijst op pagina 589.

de rituele reiniging voor de salaat, werden gemompelde *sjahada's* de ochtendlijke mist in gezonden, als honderden fluisteringen die verklaarden dat er maar één God is en dat Mohammed Zijn profeet is. Vandaag vond het gebed buiten plaats en baden ze met bijzondere eerbied, want het was het begin van de olijvenoogst. Bij zo'n belangrijke gebeurtenis kon je de rotsige heuvels maar beter met een zuiver geweten beklimmen.

En zo gebeurde het dat vlak voor de dageraad, bij het concert van krekels, ander klein gedierte en ontwakende vogels – waar zich al gauw hanen bij zouden aansluiten – de dorpelingen maanschaduwen wierpen vanaf hun gebedsmatjes. De meesten vroegen simpelweg om vergeving van hun zonden, sommigen deden een extra *raka'*. Elk op hun eigen manier zeiden ze: 'Mijn God Allah, laat op deze dag Uw wil geschieden. Ik onderwerp me aan U en ben U dankbaar', alvorens ze westwaarts naar de boomgaarden liepen, de voeten hoog optillend om niet in de cactussen te blijven hangen.

Ieder jaar in november schonk de oogstweek nieuwe levenskracht aan Ein Hod, en Jahja, *Aboe'* Hassan, kon het in zijn botten voelen. Samen met zijn zoons ging hij vroeg van huis. Net als ieder jaar kreeg hij hen

zover door hun een voorsprong op de burenen voor te spiegelen, waar ze later over zouden kunnen opscheppen. Maar de burenen dachten in grote lijnen hetzelfde en de oogst begon altijd omstreeks vijf uur.

Jahja wendde zich schaapachtig tot zijn vrouw, Basima, die de mand met canvas kleden en dekens op haar hoofd droeg, en hij fluisterde: 'Oemm' Hassan, laten we volgend jaar vroeger dan zij opstaan. Ik wil graag een uur eerder beginnen dan die tandeloze ouwe knakker, Salem. Een uur maar.'

Basima sloeg haar ogen ten hemel. Haar echtgenoot kwam ieder jaar met dat briljante idee op de proppen.

Terwijl de donkere hemel plaatsmaakte voor licht, klonken de geluiden waarmee het oogsten van de edele vruchten gepaard ging op uit de zongebleeke heuvels van Palestina. De doffe klappen van de stokken waarmee de boeren tegen de takken sloegen, het sidderen van de bladeren, de plofjes waarmee de olijven op de kleden en dekens vielen die onder de bomen waren uitgespreid. Tijdens het harde werken zongen de vrouwen eeuwenoude liedjes, terwijl de kleintjes speelden en door hun moeder berispt werden als ze in de weg liepen.